

Ключевые слова: государственное регулирование, аграрное производство, организационно-экономический механизм, стратегические цели, развитие.

SUMMARY

A.N. Halytskyi, I.S. Naida, V.I. Wozien *Organizational and economic mechanism of government regulation of agricultural production development*

The question of state regulation of the development of agricultural production is investigated. The tools of the organizational and economic mechanism of state regulation are defined. The priority directions of achieving the strategic goals of the state in the organizational and economic support for the development of agricultural production are substantiated. The analysis of the volumes and directions of the main programs of financial and credit state support of agricultural production and their actual implementation. The shortcomings of the organizational and economic support of state regulation of the development of agricultural production in Ukraine are identified.

Keywords: State regulation, agricultural production, organizational and economic mechanism, strategic goals, development.

УДК 351:338.482

РЕГІОНАЛЬНА ТУРИСТИЧНА ДЕСТИНАЦІЯ В СИСТЕМІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ЯК ОСНОВА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ РЕГІОНУ

Н.А. Добрянська, О.О. Новіцька

Одеський національний політехнічний університет, м.Одеса

Н.С. Згадова

Одеська державна академія технічного регулювання та якості, м.Одеса

Анотація. *Визначено сутність понять «публічне управління» «дестинація» та «регіональна туристична дестинація». Обґрунтовано основні принципи публічно-управлінської діяльності у туристично-рекреаційній сфері. Виявлено наявність декількох концептуальних векторів реформування публічного управління у даній сфері. Досліджено основні проблеми неефективного функціонування туристично – рекреаційного комплексу Одеської області. Визначено пріоритетні напрями формування конкурентних переваг регіональної туристичної дестинації.*

Ключові слова: публічне управління; регіональна туристична дестинація.

Вступ. Україна посідає одне з провідних місць за рівнем забезпеченості цінними природними лікувальними та історико-культурними ресурсами на Європейському континенті, який щорічно відвідує 51 % усіх туристів на планеті, що створює об'єктивні передумови для сталого розвитку економіки

країни за рахунок туризму. Проте, на фоні високих темпів будівництва туристичних об'єктів за світовими стандартами, інтеграції областей України до міжнародного ринку туристичних послуг та зростання кількості туристичних організацій по всій території України, базові умови розвитку туризму в регіонах характеризуються наявністю глибоких протиріч в організаційній структурі управління, спрямованості розвитку, стані якісних і кількісних характеристик інфраструктури [1].

Вищезазначене актуалізує наукове завдання державного управління – формування механізму публічного управління розвитком регіональної туристичної дестинації як структурно-функціонального підґрунтя комплексної реалізації стратегії забезпечення конкурентоспроможності туристично-рекреаційного комплексу регіону.

Аналіз останніх досліджень. Сутність туристичних дестинацій, закономірності їх розвитку та роль у системі туризму досліджено у працях вітчизняних і закордонних учених. Значну увагу розвитку механізмів публічного управління рекреаційно-туристичною та курортною сферою приділили вітчизняні науковці: Т. Безверхнюк [2], С. Галасюк [3; 4], Н. Лоншакова [5] та інші. Аналіз наукового доробку в даній сфері свідчить, що механізм публічного управління регіональною туристичною дестинацією лише формується і багато організаційно-інституційних та інфраструктурно-технологічних аспектів його функціонування є нерегульованими. Тому дослідження даного питання є актуальним у науковому і практичному аспектах.

Метою дослідження є обґрунтування засад забезпечення конкурентоспроможності регіону на основі регіональних туристичних дестинацій та визначення принципів публічно-управлінської діяльності у туристично-рекреаційній сфері регіону.

Результати досліджень. Публічне управління в Україні проходить етап свого становлення. Публічне управління (англ. – public management) – це діяльність, яка забезпечує ефективне функціонування системи органів державної влади, регіонального врядування, органів місцевого самоврядування, громадських (неурядових) організацій, фізичних осіб та інших суб'єктів громадянського суспільства з метою реалізації державної політики в найрізноманітніших сферах суспільного життя [6].

Виходячи з аналізу наукових підходів до формування моделей публічного управління та наукових досліджень з їх адаптації до європейського досвіду, повністю погоджуємося з думкою групи науковців за керівництвом Т.Безверхнюк та Ю. Шарова [2; 8] стосовно того, що публічне управління є трикутником – «врядування-адміністрування-менеджмент». В цьому трикутнику, врядування (governance) – процес колективного вироблення та реалізації стратегічних рішень на основі механізмів консенсусу формування та узгодження політики і координації дій ключових учасників. Публічне адміністрування (public administration) – чіткий розподіл повноважень і обов'язків між учасниками процесу та інформаційно-комунікативне забезпечення вертикальної та горизонтальної координації дій між суб'єктами

врядування. Публічний менеджмент – сукупність процесів, що спираються на інституційну основу адміністрування і спрямовані на забезпечення виконання стратегічних рішень, прийнятих у системі врядування, за рахунок використання раціональних управлінських технологій, методів, засобів і форм управління.

Отже, публічне управління – це управління, що здійснюється на основі волевиявлення колективу людей та реалізується суб'єктами, визначеними колективом людей, для задоволення потреб і досягнення цілей.

Досвід різних країн свідчить, що успіх розвитку туризму прямо залежить від того, як на державному рівні сприймається ця галузь та наскільки вона користується державною підтримкою. Варто зазначити, що сфера туризму, як багатогалузевий комплекс, має потребу в координації своєї господарської діяльності набагато сильніше, ніж будь-яка інша. Однак надмірна державна присутність і регламентація руйнує прояв підприємницької ініціативи, що лежить в основі становлення ринкових відносин [3]. Крім того, сфера туризму має величезне економічне, політичне та соціально-культурне значення для кожної країни, у результаті чого формування державних органів управління туризмом є досить складним процесом [4].

Рівень розвитку туризму в регіоні, ступінь його конкурентоспроможності безпосереднє впливає на рівень соціально-економічного розвитку регіону, на чому наголошується в Концепції стійкого розвитку туризму від Всесвітньої туристичної організації [7].

Публічно-управлінська діяльність у туристично-рекреаційній сфері має ґрунтуватися на наступних принципах [5]: об'єднання політичних акторів для участі в механізмі формування та реалізації публічної політики в туристично-рекреаційній сфері на системній і довгостроковій основі; розподіл відповідальності учасників за стійкий розвиток туристично-рекреаційної сфери; стратегічне управління розвитком туризму, зорієнтоване на задоволення суспільно-значимих потреб у туристичних послугах і підвищення потенціалу рекреаційної функції туризму.

Стратегічним завданням публічного управління туристично-рекреаційною сферою є створення системних і комплексних передумов для розвитку туристичної індустрії як одного із пріоритетних напрямків для економічного зростання країни та наповнення бюджетів всіх рівнів.

Аналіз наукових підходів до організації публічно-управлінської діяльності в туристично-рекреаційній сфері засвідчив наявність кількох концептуальних векторів реформування публічного управління у даній сфері: інституціональний – удосконалення нормативно-правової бази та розроблення стратегічних і програмних документів розвитку туризму відповідно до стандартів ЄС; організаційний – приведення у відповідність до стратегічних завдань і функцій структури управління туристично-рекреаційною сферою на регіональному рівні; інформаційний – створення Державного кадастру природних лікувальних ресурсів та курортних територій, забезпечення спільно з місцевими органами публічної влади збору актуальних даних щодо показників розвитку сфери туризму; економічний – впровадження механізмів

економічного стимулювання розвитку туризму та рекреації, виділення грантових коштів на співфінансування інноваційних та ефективних проектів тощо.

Забезпечення багатовекторного позитивного впливу туризму на економіку кожного регіону, на суспільство й місцеві громади, потребує: формування туристичної дестинації як конкурентної територіально-просторової одиниці регіонального туристично-рекреаційного комплексу; регулювання і узгодження публічних інтересів, що виникають у процесі створення конкурентних переваг регіональних туристичних дестинацій; узгодження стратегічного підходу до розвитку території з проектами розвитку дестинацій; удосконалення організаційної структури публічного управління проектами розвитку регіональної туристичної дестинації [1].

Дестинація – це комплексний простір, що включає достатню кількість засобів розміщення і туристичних пам'яток, туристичну інфраструктуру, а також туристичну спільноту, здатну забезпечити необхідну зайнятість населення у сфері туризму і необхідні транспортні зв'язки в середині неї [1].

Регіональна туристична дестинація – це інфраструктурно-об'єднані між собою локальні дестинації в межах території регіону, які володіють привабливими для подорожуючих туристично-рекреаційними ресурсами, що є доступними завдяки наявності системи засобів і служб обслуговування, та доведеними до споживача у формі комплексного туристичного продукту сучасними маркетинговими та проектними інструментами в системі інтегрованого публічного управління забезпеченням конкурентоспроможності туристично- рекреаційного комплексу регіону.

Одеська область обрана пілотним регіоном для аналізу конкурентних переваг регіональної туристичної дестинації через те, що на даній території одночасно представлено чотири типи інфраструктурно-об'єднаних локальних дестинацій: велике місто (м. Одеса); центри цілеспрямованого розвитку туризму (м. Одеса, м. Білгород-Дністровський, с. Шабо, смт. Затока, смт. Вилкове тощо); туристичний центр з високою концентрацією туристичних ресурсів (м. Одеса); курорти (м. Одеса, смт. Сергіївка, с. Куяльник тощо).

Аналіз стану розвитку туристично – рекреаційного комплексу Одеської області виявив концептуальну помилку в процесі розвитку і просування регіонального туристичного продукту – цей процес не носить системного характеру, а представляє набір непов'язаних між собою заходів, що реалізуються різними учасниками (владою, бізнесом, населенням, асоціаціями тощо) без взаємодії. Стійкою тенденцією рекреаційно-туристичного розвитку адміністративних районів Одеської області є виокремлення специфічних у сфері туризму “точкових” територіальних зон концентрації туристичних потоків. Це, з одного боку, сприяло фокусуванню в них суб'єктів туристичного бізнесу, а з іншого – зумовило виникнення інфраструктурної проблеми – відсутність системи засобів і служб, діяльність яких спрямована на задоволення потреб туристів. Через нерівномірність концентрації туристичних ресурсів та відмінності внутрішньо-регіонального розвитку туристичної інфраструктури,

позитивний вплив туристичної діяльності на стан регіональної економіки є недостатнім.

Основною проблемою неефективного функціонування туристично – рекреаційного комплексу Одеської області є низька конкурентоспроможність регіонального туристичного продукту. Основними причинами наявної проблемної ситуації є: економічно неефективна та функціонально нерациональна структура спеціалізованих закладів розміщення; відсутність комплексних маркетингових досліджень та низькоефективна, несистемна маркетингова діяльність суб'єктів туристичного бізнесу; відсутність стратегії розвитку територіальних зон туризму як туристичної дестинації, де всі елементи взаємозалежні у комбінації: ресурси, інфраструктура, сервіс [1].

Пріоритетними напрямками формування конкурентних переваг регіональної туристичної дестинації є: забезпечення високої якості пропонованого туристичного продукту шляхом приведення різноспрямованих товарів і послуг в єдиний взаємозв'язаний комплекс; забезпечення відповідності ціна-якість на туристичні продукти шляхом оптимізації організаційно-економічної структури діяльності суб'єктів туристичного бізнесу через упровадження єдиної моделі; забезпечення ефективного і комплексного використання наявного туристично-рекреаційного потенціалу шляхом його ідентифікації у межах певної територіальної зони – туристичної дестинації. Запропоновані напрями є взаємопов'язаними і взаємозалежними й формують стратегічну та пріоритетні цілі розвитку регіональної туристичної дестинації Одеської області.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Для того, щоб регіональна туристична дестинація забезпечувала у реальному режимі конкурентоспроможність туристичного продукту, необхідним є створення інтегрованої моделі механізму публічного управління, що має враховувати дві унікальні особливості: дестинаційну – територіально сфокусований розвиток суб'єктів туристичного бізнесу; об'єднану – внутрішньомережева співпраця суб'єктів публічного управління, туристичної діяльності та суб'єктів підприємництва суміжних областей.

Тому напрямом подальших досліджень ефективного публічного управління туристично-рекреаційною сферою повинно бути використання інтегрованої сукупності управлінських методів та інструментів проектного менеджменту, спрямованих на задоволення потреб туристів протягом подорожі через ініціацію й реалізацію проектів у дестинаціях. Інтегрований механізм публічного управління повинен акцентувати увагу на регламенті взаємодії органів публічної влади та інших заінтересованих сторін у межах кожної фази життєвого циклу розвитку регіональної туристичної дестинації.

Література

1. Левицький А.О. Механізм публічного управління розвитком регіональної туристичної дестинації: дис. канд. наук з держ. управл.: 25.00.02 Одеса, 2016. 251 с.
2. Безверхнюк Т.М. Європейські стандарти врядування на регіональному

рівні: монографія / Т. М. Безверхнюк, С. Є. Саханенко, Е. Х. Топалова; за заг. ред. Т. М. Безверхнюк. Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2008. 328 с.

3. Галасюк С.С. Міжнародний досвід державного управління розвитком туризму. *Стан та перспективи інформаційно-інноваційного розвитку ринку туристичних послуг*: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції. Донецьк-Святогірськ: Донецький інститут туристичного бізнесу, 2010. С.79-82.

4. Галасюк С.С. Модели государственного регулирования в сфере туризма. *Научные исследования в сфере туризма: труды Международной туристской Академии*. Москва: МТА, 2010. Вып. 6. С. 189-204.

5. Лоншакова Н.А. Развитие публичной политики в сфере туризма. *Вестник РМАТ*. 2014. № 2. С. 69-76.

6. Грицяк І.А. Публічне управління в Україні: становлення за європейськими стандартами. *Вісник Академії митної служби України*. Сер: Державне управління. 2010. № 2. С. 5-11.

7. Устойчивое развитие туризма. Пособие для специалистов по местному планированию URL: www.world-tourizm.org/ruso (дата звернення: 19.11.2018).

8. Шаров Ю., Чикаренко І. Європейські стандарти публічного управління: проєкція на муніципальний рівень. *Державне управління та місцеве самоврядування: зб. наук. пр.* Одеса: ОРІДУ НАДУ. 2010. № 1 (4). С. 17-24.

9. Перспективи розвитку туризму в Україні та світі: управління, технології, моделі: колективна монографія / Добрянська Н.А., Попович В.В., Стоянова-Коваль С.С.; за наук.ред.проф. Волошина І.М. та проф. Матвійчук Л.Ю. Луцьк: ІВВ Луцького НТУ, 2018. 340 с.

10. Добрянська Н.А., Стоянова-Коваль С.С., Ніколюк О.В. Реалії сьогодення та перспективи розвитку туристичного бізнесу Одеської області. *Економіка харчової промисловості*. Одеса, 2018. Том 10, №1. С.9-15.

АННОТАЦІЯ

Добрянская Н.А, Згадова Н.С., Новицкая О.А. Региональная туристическая дестинация в системе публичного управления как основа обеспечения конкурентоспособности региона.

Определена сущность понятий «публичное управление» «дестинации» и «региональной туристической дестинации». Обоснованы основные принципы публично-управленческой деятельности в туристско-рекреационной сфере. Выявлено наличие нескольких концептуальных векторов реформирования публичного управления в данной сфере. Исследованы основные проблемы неэффективного функционирования туристско - рекреационного комплекса Одесской области. Определены приоритетные направления формирования конкурентных преимуществ региональной туристической дестинации.

Ключевые слова: публичное управления; региональная туристической дестинации.

SUMMARY

Dobrianska N.A., Zgadova N.S., Novitska O.A. Regional tourist destination in the public administration system as a basis for ensuring the competitiveness of the region.

The essence of the concepts of "public administration", "destination" and "regional tourist destination" is defined. The basic principles of public management in the tourist and recreational sphere are substantiated. The existence of several conceptual vectors of public administration reform in this area has been revealed. The main problems of the inefficient functioning of the tourist and recreational complex of the Odessa region are investigated. Priorities for the formation of competitive advantages of a regional tourist destination have been identified.

Keywords: public administration; regional tourist destination.

УДК 657.28-057.54

ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ТА ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ РОЗРАХУНКІВ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ І ПІДРЯДНИКАМИ

О.П. Дяченко, І.Д. Михайлова

Одеський державний аграрний університет, м. Одеса

Анотація. Стаття присвячена узагальненню практичних аспектів організації обліку і внутрішнього контролю за розрахунками з постачальниками та підрядниками на підприємстві. Систематизовано заходи здійснення внутрішнього контролю за своєчасністю і повнотою проведення розрахунків з постачальниками та підрядниками, дотримання діючих правил розрахунків. Запропоновано додаткові рахунки для обліку та форму аналітичної таблиці для внутрішнього контролю торгівельної кредиторської заборгованості. Також визначені заходи, що дозволять здійснювати повноцінний аналіз сум кредиторської заборгованості, її складу, структури та оборотності.

Ключові слова: розрахункові операції, постачальники та підрядники, зобов'язання, кредиторська заборгованість, податковий кредит з ПДВ, інвентаризація, внутрішній контроль.

Вступ. У процесі господарської діяльності будь-яке підприємство із метою забезпечення свого функціонування купує матеріальні цінності, оплачує виконані роботи і надані послуги. Одним з наслідків відображення в обліку таких господарських операцій є виникнення зобов'язань перед постачальниками та підрядниками. Частина цієї заборгованості в процесі фінансово – господарської діяльності неминуха і повинна знаходитися в рамках припустимих значень. У випадках досягнення розмірів кредиторської заборгованості достатньо великих значень, відбувається збільшення термінів